

اثر شدت چرای دام و پرستاری بوته‌ها بر تنوع زیستی گیاهی در یک مرتع استپی

سمانه شهری^۱، محمد جنگجو^۲، حمید اجتهادی^۳

چکیده

چرای دام یکی از عوامل مخرب و برهم‌زننده تعادل برهم‌کنش‌های گیاهی است. در پاسخ به این عامل مخرب، روابط بین گیاهان به سمت افزایش فرآیندهای تسهیلی سوق می‌یابد. در این پژوهش اثرات چرای دام بر تنوع گیاهان موجود در زیراشکوب بوته‌ها در سه عرصه تحت چرای شدید، چرای متوسط و قرق در مراتع کاخک گناباد بررسی شد. در هر سایت، ۳ ترانسکت ۵۰ متری مستقر و هر گیاه چندساله که با ترانسکت برخورد داشت به عنوان یک واحد نمونه‌برداری در نظر گرفته شد. اطلاعات مربوط به فراوانی و درصد پوشش گیاهان موجود در زیراشکوب و در فضای باز مجاور بوته‌ها ثبت گردید. تنوع گیاهی بر اساس شاخص شانون محاسبه شد. نتایج آزمون t جفتی نشان داد که بوته‌های پرستار باعث افزایش تنوع زیراشکوب شده‌اند. با افزایش شدت چرای دام، اثر تسهیل‌کنندگی بوته‌های مرتعی بر تنوع زیستی گیاهان زیراشکوب ابتدا افزایش و سپس کاهش یافت که دلیل این امر، کمتر بودن ابعاد بوته‌های پرستار در سایت چرای شدید و احتمالاً غنای بیشتر بانک بذر در سایت قرق بود. علاوه بر این، نوع گیاه پرستار غالب در ۳ سایت متفاوت بود. در سایت قرق گونه‌های استپیا و گون، در چرای متوسط استپیا و لاکتوکا و در سایت چرای شدید گیاه لاکتوکا بیشترین اثر تسهیل‌کنندگی را داشتند. چرای شدید دام باعث می‌شود که اثر تسهیلی بوته‌های مرتعی بر تنوع زیستی گیاهان زیراشکوب کاهش یافته و در نتیجه یکنواختی کم شده و پایداری اکوسیستم نیز کاهش یابد.

واژه‌های کلیدی: چرای دام، تنوع گیاهان، تسهیل، پایداری اکولوژیک، کاخک.

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد زیست‌شناسی علوم گیاهی، دانشگاه فردوسی
۲- استادیار دانشکده منابع طبیعی و محیط زیست، دانشگاه فردوسی مشهد
۳- استاد دانشکده علوم، دانشگاه فردوسی مشهد

مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور

انجمن مرتعداری ایران

Iranian Society of Range Management

جمهوری اسلامی ایران
وزارت جهاد کشاورزی

سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور

چکیده مقالات

پنجمین همایش ملی

مرتع و مرتعداری ایران

۲۶ الی ۲۸ اردیبهشت ۱۳۹۱

دانشگاه آزاد اسلامی واحد بروجرد

حفظ مراتع کشور

در گرو نگاه به آینده،

التزام به قانون و مشارکت مردم

برگزار کننده

انجمن مرتعداری ایران
دانشگاه آزاد اسلامی واحد بروجرد

همکاران

مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور
سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور